

Bibliotek, boghandel og avis på e-paper

Indhold

Indhold	2
Sammenfatning	3
Formål	3
Projektforløb	3
Evaluering af forsøget	3
Opnåede erfaringer	3
Projektets kontaktpersoner:	3
Baggrund	3
<i>Udvikling ebøger</i>	3
Forventninger og forudsætninger	4
Projektideen – at være til stede der, hvor brugerne er	4
Projekt	5
<i>Projektplan</i>	5
<i>Succeskriterier</i>	5
<i>Projektforløb</i>	6
Testen	8
<i>Testdesign</i>	8
<i>Resultater</i>	9
1. spørgeskemaundersøgelse om avislæsning på ereader	9
2. spørgeskemaundersøgelse om køb af ebøger samt avislæsning på ereader	10
3. spørgeskemaundersøgelse om lån af ebøger samt avislæsning på ereader	11
Sammenfatning af resultater	12
Formidling af resultater	12
Fremtidsperspektiv	13

Sammenfatning

Formål

Projektets idé var at bibliotekerne skulle være til stede, der hvor brugerne er – eller kommer til at være. Vi ville undersøge, om der var synergieffekt ved at lave et samarbejde om et avis-, boghandels- og bibliotekstilbud til ereadere, således at brugerne oplevede en værdiforøgelse ved det samlede tilbud.

Projektforløb

Et antal avislæsere testede avis- og biblioteksdelen i en periode på 3 måneder. De havde ligeledes mulighed for at købe ebøger via en række boghandlere.

Interessen for avisen dalede hele vejen igennem forsøgsperioden. Interessen for at købe bøger var næsten ikke til stede. Der var en vis interesse for at låne de gratis ebøger fra biblioteket på trods af, at udbuddet af ebøger var/er temmelig tyndt.

Evaluering af forsøget

Forsøget led under, at den teknologiske udvikling gik langsommere, end vi havde forventet. Vi måtte derfor nøjes med en ereader, der ikke levede op til vores oprindelige krav (trådløs opkobling, stor skærm, gerne farver). Det har formentlig haft stor betydning for resultatet.

I forhold til vores succeskriterier led projektet under, at vi desværre ikke fik etableret et samarbejde med en ereader producent. Det betød, at vi i stedet for 200 avislæsere startede ud med 50. De 50 faldt yderligere til 18 i løbet af forsøgsperioden.

Opnåede erfaringer

Forsøget tyder på, at der er mulighed for et positivt spin off ved at tilbyde flere medier på samme platform.

Der er stor interesse for at låne og læse ebøger på ereadere, men der er behov for et mere tilgængeligt tilbud, hvor man kan hente indholdet trådløst og på bedre apparater.

Det vurderes, at de dedikerede ereadere dels ikke er egnede til avislæsning og dels er ved at blive overhalet eller overflødiggjort af andre løsninger, f.eks. tablets og smartphones.

Projektets kontaktpersoner:

Bibliotekschef Annette Brøchner Lindgaard (Økonomisk ansvar)

Udviklingschef Mette Ploug Bergholt (Projektledelse)

Esbjerg Kommunes Biblioteker

Nørregade 19

6700 Esbjerg

Baggrund

Udvikling ebøger

I ca. 10 år har håbefulde bog- og teknologielskere ventet på ebøgernes snarlige gennembrud. Men først med Kindlens introduktion på markedet i 2007 begyndte der for alvor at komme gang i udbuddet (og salget) af ebøger. Fra 2008 var tendensen på diverse

forbrugerelektronikmesser klar, alle forventede (igen) et gennembrud for dedikerede ebogslæsere – ereedere. Flere firmaer fremviste prototyper og annoncerede nye ereedere indenfor nærmeste fremtid. En række nye readere med forskellige features - store skærme, sammenfoldelige skærme, farver, video, trådløs opkobling både via wifi og 3G var lige på trapperne.

Også indholdsleverandørerne var på stikkerne. Forlag, aviser og magasiner begyndte at røre på sig, og de dristigste sprang på vognen. I flere lande begyndte enkelte forlag og aviser at producere til ereedere. Men det var stadig Amazon, der sad på markedet med sin kombination af indhold (via amazon.com) og ereader (Kindle).

I Danmark skete der ikke så meget. Forlagene tøvede. De trængte avishuse var mere ivrige. De kunne se muligheder for dels at slippe for de dyre trykke- og distributionsled, men også for at komme ud af den klemme, de var havnet i, fordi forbrugerne havde vænnet sig til at avisartikler på nettet skal være gratis. Man håbede, at en ny form og indpakning ville kunne få forbrugerne til igen at betale for indholdet.

Forventninger og forudsætninger

På den baggrund forventede vi i begyndelsen af 2008 følgende:

- især aviser vil udkomme i elektronisk form til ereedere og læserne vil i stigende grad begynde at læse deres avis på den måde
- der vil opstå stor konkurrence på markedet for ereedere og producenterne vil være ivrige efter at indgå i samarbejder med indholdsleverandører. Der vil derfor være basis for aftaler, hvor producenten:
  - o giver store mængderabatter på deres produkt, når det distribueres via en indholdsleverandør (en pakkelsøning i stil med Kindlen)
  - o giver mulighed for specialdesignede løsninger – tilrettede interfaces på ereederen, der passer til den enkelte indholdsleverandør (således at forsiden på en ereader købt gennem New York Times ligner en ereader købt gennem New York Times og gør det nemt at hente og læse netop den avis)
- der vil ske en kraftig udvikling og en udbredelse af dedikerede ereedere. Der vil ikke nå at komme levende billeder og farver de første par år, men 3G forbindelse og større skærme vurderedes at være tæt på. Vi vurderede, at 3G og en vis størrelse skærm (minimum A4) var de vigtigste faktorer for avislæsning.

Denne forventede udvikling var en forudsætning for projektets succes.

Projektideen – at være til stede der, hvor brugerne er

Projektets idé var at finde en måde, hvorpå bibliotekerne kunne være til stede der, hvor brugerne i fremtiden er. Da vi forventede, at der var et stort potentiale for aviser på ereedere, var det oplagt at søge samarbejde med en avis.

Vi vurderede tillige, at jo flere tilbud, brugerne fik i samme løsning, jo mere tiltalende ville løsningen være. Derfor besluttede vi, at invitere en boghandel med i projektet.

Der blev etableret samarbejde med JydskeVestkysten og saxo.com.

Parterne ville udvikle og afteste en løsning, hvor avisabonnenter kan modtage deres daglige avis, benytte bibliotekernes digitale tilbud og købe e-bøger alt sammen via en ereader. Ved at sammenkoble avisens, bibliotekets og boghandelens produkter og ydelser i en og samme

løsning ville brugeren få mulighed for at samle flere behov i et medie.¹ Vi regnede med, at det ville gøre løsningen mere attraktiv, og dermed være til gavn for alle parter – avis, boghandel, bibliotek og brugerne.

Projekt

Projektet skulle køre som et forsøg, hvor 200 avislæsere i 3 måneder skulle modtage JydskeVestkysten på ereader. Samtidig skulle der etableres et interface direkte på ereaderen, der gjorde det muligt at købe bøger fra Saxo.com samt at låne bøger fra Esbjerg Kommunes Biblioteker.

Vi ville forsøge at etablere et samarbejde med en ereader-leverandør, så vi kunne få apparaterne til forsøget billigere, mod at leverandøren senere kunne blive fast leverandør til eavistilbuddet.

Projektplan

Projektet blev delt op i 4 faser:

- Fase 1 afdækning af e-paper markedet og valg af producent samt indgåelse af samarbejde. (januar-februar 2009)
- fase 2 udvikling af interface. Målet er at skabe et interface, der gør det nemt at hente og læse dagens avis, at tilgå og bruge bibliotekernes ressourcer samt at købe bøger fra Saxo.com. (februar-april 2009)
- fase 3 test af produktet på 200 avislæsere (juni-august 2009)
- fase 4 evaluering, herunder opstille en business case med mulige tilbud til abonnenter om en samlet avis+bibliotek+e-boghandel+ereader løsning (september 2009)

Succeskriterier

Projektet ville være en succes, hvis følgende kriterier blev opnået:

- 200 avislæsere skal i 3 måneder modtage Jydske Vestkysten på en e-bogslæser
- Mindst 50% skal have anvendt biblioteksdelen af tilbuddet
- Mindst 25% skal have anvendt boghandelen
- Mindst 25% skal foretrække at få deres avis digitalt fremover

Projektets succes afhang af mulighederne for at få etableret et samarbejde med en ereader producent. Det var målet at få etableret et samarbejde, hvor ereader producenten skulle stille de 200 ereadere gratis eller billigere til rådighed for forsøget. Alternativt ville det blive nødvendigt at indkøbe et antal ereadere.

Udvikling af et interface til ereaderen var ligeledes forbundet med usikkerhed. Vi vidste ikke ved projektets start, hvor mange ressourcer, denne del af projektet ville komme til at kræve.

De øvrige aktiviteter vurderedes at være let gennemførlige indenfor tids- og budgetplanen.

---

¹ Skeptikere har kritiseret ereaderen for at være en "one trick pony" – et apparat, der kun kan én ting - og har spået, at ereaderen derfor aldrig ville slå igennem for alvor.

Projektforløb

Tid	Handling
	Undersøgelse af markedet med henblik på valg af ereader. Projektgruppen går efter en ereader med en stor skærm (af hensyn til avisen) og med mulighed for at hente indhold via en trådløs forbindelse – helst 3G
Maj 2009	<p>Projektgruppen indgår samarbejde med VisioLink. VisioLink skulle dels levere avisløsningen samt fungere som rådgivning og sparring ved valg af ereader</p> <p>Det viser sig, at udviklingen af nye ereadere går langsommere end forventet. De annoncerede eredere lader vente på sig. Valget falder i første omgang på iRex' ereader iLiad, der har den største skærm på markedet og har mulighed for trådløs opkobling, dog kun via wifi og kun distribution af indhold via iRex.</p> <p>iRex er kompatibel med Mobipocket-formatet, der er det format, bibliotekerne tilbyder til lån af ebøger til ereadere fra ebogsbibliotek.dk.</p> <p>Vi tester en iRex iLiad 2nd edition, som har en rimelig stor skærm (8.1"). Apparatet fungerer nogenlunde, men projektgruppen synes, der mangler touch-skærm. Dette findes dog i en af firmaets nyere modeller.</p>
1/7 2009	Der afholdes møde i Danmark med repræsentanter fra iRex, der er villige til at indgå i et samarbejde. Vi bestiller herefter 2 apparater af modellen iRex 1000 til test. Denne har markedets største skærm på det tidspunkt (10.2"), som tillige er en touch-skærm. Den har dog ikke trådløs opkobling, men JydskeVestkysten mener, at vi skal gennemføre forsøget uden trådløs opkobling, da der alligevel ikke findes apparater med 3G – kun wifi, hvilket man vurderer ikke er godt nok.
August 2009	Den efterfølgende test er ikke tilfredsstillende. Ereaderen er svær at navigere i og kører meget langsomt. Apparatet forkastes og returneres til producenten, og vi leder videre.
September-oktober 2009	<p>I mellemtiden sker der noget med formaterne. Det bliver klart, at forlagene fremover vil anvende ePub-formatet i stedet for det Amazon-ejede Mobipocket-format. Det bliver derfor vigtigt, at vores ereader understøtter ePub. Saxo forventer, at de har ebøger i ePub klar omkring december 2009 og i hvert fald inden årets udgang.</p> <p>Der er endnu ingen ebøger til udlån i dette format hverken via ebib.dk eller ebogsbibliotek.dk. Men vi får via Publizon lovning på et antal ePub-titler (10-20) fra Gyldendal til forsøget. Disse skulle kunne være klar 1.1.2010.</p> <p>I mellemtiden tester projektgruppen Sony PRS 600. Den har hverken mulighed for trådløs opkobling eller en særlig stor skærm (). Til gengæld har den touch-skærm og er nem at bruge, da den fungerer rimeligt intuitivt. JV mener, at det er ok med skærmstørrelsen.</p>

	<p>Sony har annonceret en ny model til december med 3G. Vi beslutter at udsætte forsøget til januar-marts 2010, så vi kan anvende denne model. Men det viser sig, at den bliver forsinket, og det er usikkert, hvornår den vil ramme det danske marked, men næppe før midten af 2010.</p> <p>Vi mener ikke, at forsøget kan vente længere – vi ved ikke, hvornår en tilstrækkelig god model er tilgængelig, og vi beslutter derfor at anvende Sony PRS 600. Der indkøbes 60 eksemplarer.</p>
November 2010	Forsøget planlægges i detaljeret form. Forsøget skal foregå februar-april 2010.
Januar 2010	<p>I januar 2010 overtager Gyldendag og Lindhardt og Ringhoff firmaet Publizon, der står bag ebogsbibliotek.dk. Publizon overtager ved samme lejlighed ebib.dk.</p> <p>Publizon oplyser, at der skal forhandles en ny aftale med bibliotekerne, inden der kommer ebøger i ePub-formatet til udlån.</p> <p>Det trækker ud med at få de lovede ebøger i ePub-formatet til forsøget. Ligeledes trækker det ud for Saxo's ebøger.</p> <p>De bestilte ereadere er forsinkede, og vi beslutter, at udsætte forsøget, indtil vi har apparaterne og er sikre på indhold fra saxo og ebogsbibliotek.dk.</p> <p>JydskeVestkystens indhold er konverteret og klar.</p>
12.1.2010	Apparaterne ankommer. Men stadig intet sikkert om indhold.
1.2.2010	Mikael Kamber har fået nyt job og forlader projektet.
Marts 2010	<p>Rekruttering af forsøgspersoner foretages af Jysk Analyse. Det lykkes kun at få rekrutteret 45 personer, da der ikke er mange, der vil afstå fra deres papiravis.</p> <p>Planlagt projektstart er nu 1.4.2010.</p> <p>Der afholdes introduktionsmøde den 23.3.2010. Her får de udvalgte testpersoner en gennemgang af forsøget og den løsning, de skal anvende, og de får deres ereadere udleveret. Der er endnu ikke indhold på bogsiden.</p> <p>Efter introduktionen springer en del af testpersonerne fra. Løsningen er for besværlig, og de vil ikke undvære deres papiravis. Som konsekvens beslutter JydskeVestkysten, at de resterende testpersoner kan beholde papiravisen i testperioden.</p>
April 2010	<p>Pga. det reducerede antal testpersoner har vi en del ereadere til overs. Vi søger derfor om tilladelse til at supplere forsøget med et rent biblioteksforsøg, hvor vi vil afprøve læsning af ebøger på ereader i læsekredse.</p> <p>Dette for at høste så mange erfaringer som muligt, og få noget ud af investeringen, som er foretaget. Vi når dog ikke at sætte dette forsøg i</p>

	gang inden sommerferien, så det kommer først til at løbe i efteråret 2010. 29.4.2010 udsendes 1. spørgeskema til de tilbageværende 20 testdeltagere. Da der kun er mulighed for at hente avisen, handler dette om brugen af ereaderen til at læse JydskeVestkysten.
Maj 2010	I begyndelsen af maj 2010 begynder forskellige webboghandler at sælge ebøger i ePub-formatet. Testdeltagerne informeres om den nye mulighed for at købe ebøger. Saxo.com er endnu ikke med.
Juni 2010	Først i begyndelsen af juni lykkes det at få de lovede 10 titler i ebogsbibliotek.dk. Testdeltagerne får en vejledning til lån af ebøger fra ebogsbibliotek.dk sammen med 2. spørgeskema, der sendes ud 17.6.2010. Saxo.com har fortsat ikke fået ePub bøger til salg, og viser desuden ingen interesse for forsøget. 24.6.2010 beslutter vi, at undvære dem i forsøget. Boghandel-delen vil altså alene blive testet ud fra om testpersonerne af sig selv vælger at købe i en af de webboghandler, der tilbyder ebøger. Det er det 2. spørgeskema sætter fokus på.
Juli 2010	26.7.2010 udsendes det 3. og sidste spørgeskema. Dette har fokus på biblioteksbrugen. 19 testdeltagere gennemførte de 3 undersøgelser.

Testen

Testdesign

Testen skulle oprindeligt have omfattet 200 læsere af JydskeVestkysten, men da der i projektet ikke var midler nok til så mange ereadere, blev det besluttet at nøjes med 50 testpersoner. Kravene var:

- at man var abonnent på JydskeVestkysten
- at man var oprettet som låner på Esbjerg Kommunes Biblioteker
- at man havde pc med internetadgang, pc'en må ikke være mere end 5 år gammel
- at man var villig til at afstå fra sin papiravis i forsøgsperioden

For at få et testpanel, der repræsenterer JydskeVestkystens nuværende læsere, ønskede avisen at rekruttere blandt eksisterende læsere. Annoncering efter testdeltagere ville give en skæv fordeling med overrepræsentation af teknologi interesserede deltagere.

Analysebureauet Jysk Analyse blev brugt til rekrutteringen.

De 50 forsøgsdeltagere opdeles efter aldersgrupper som følger:

10 personer i aldersgruppen 20 – 30 år (Esbjerg Kommunes Bibliotekers satningsmålgruppe)
10 personer i aldersgruppen 30 – 50 år (Saxo.com's kernekunder)
30 personer i aldersgruppen +50 år (JydskeVestkystens kernekunder)

Testen skulle vare 3 måneder. Der udsendes 3 spørgeskemaer og laves evt. efterfølgende telefoninterview, hvis der er behov for det.

Der blev oprettet en portal under JyskeVestkystens website, hvorfra aviserne skulle hentes.

Forsøgsperioden blev sat i gang med et opstartsmøde, hvor testdeltagerne fik en introduktion til forsøget og apparatet, og hvor de fik apparatet udleveret.

Resultater

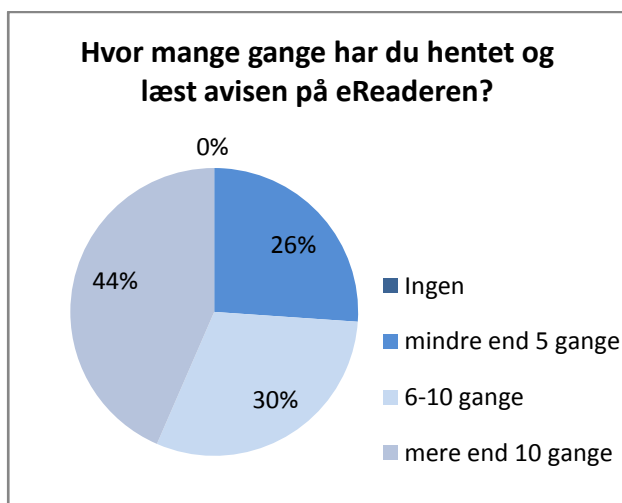
Der er i testen af avis, boghandel og bibliotek på ereader gennemført 3 spørgeskemaundersøgelser.

1. spørgeskemaundersøgelse om avislæsning på ereader.

Da testdeltagerne fik det første spørgeskema, havde de kun haft adgang til at hente JyskeVestkysten til ereaderen. Boghandlerne og ebogsbibliotek.dk havde endnu ikke ebøger i ePub-formatet.

25 personer gennemførte undersøgelsen. Halvdelen var altså faldet fra. Nogle allerede inden opstartsmødet, nogle meddelte efter opstartsmødet, at de alligevel ikke ville deltage, og nogle faldt fra, da de skulle hente avisen til ereaderen.

Af de der gennemførte, havde næsten tre fjerdedele hentet og læst eavisen mere end 5 gange.

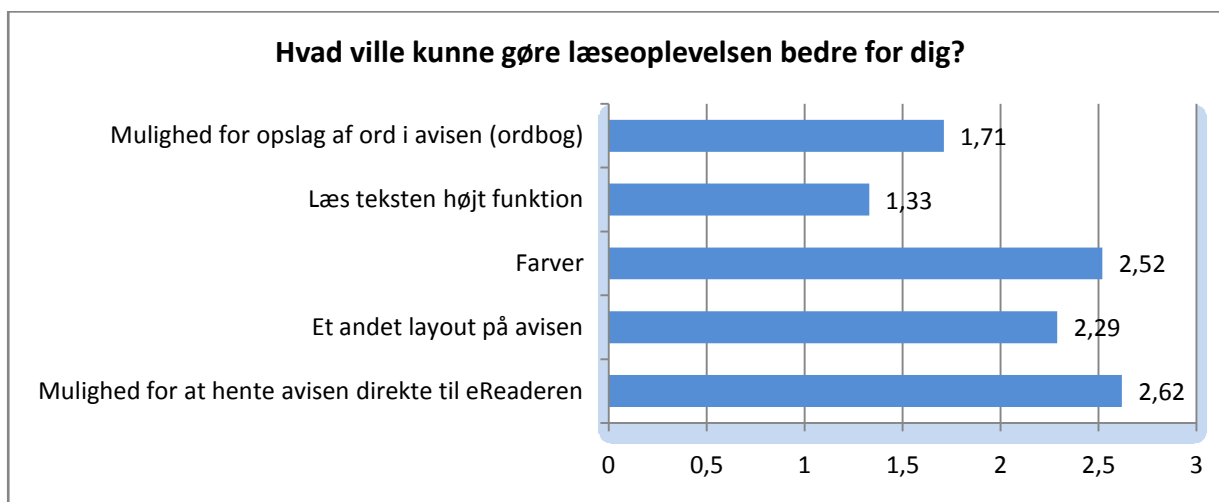

Dog havde de fleste også læst papiravisen i samme periode.

Det er især den manglende mulighed for at hente avisen trådløst, der er en barriere for eavisen på ereader. Men også farver og et bedre layout er et stort ønske. Der er til gengæld ikke stor efterspørgsel på muligheden for at lave ordopslag eller få læst teksten højt.

Så det er især de kendte karakteristika fra papiravisen, testpersonerne ønsker sig.

De 4 personer, der ikke har læst papiravisen i den pågældende periode, har alle læst eavisen mere end 10 gange, men de øvrige deltagere fordeler sig jævnt mellem de 3 svarmuligheder.

Har du læst papiravisen den seneste uge?	Hvor mange gange har du hentet og læst avisen på eReaderen?		
	mindre end 5 gange	6-10 gange	mere end 10 gange
Ja	6	7	6
Nej	0	0	4

2. spørgeskemaundersøgelse om køb af ebøger samt avislæsning på ereader

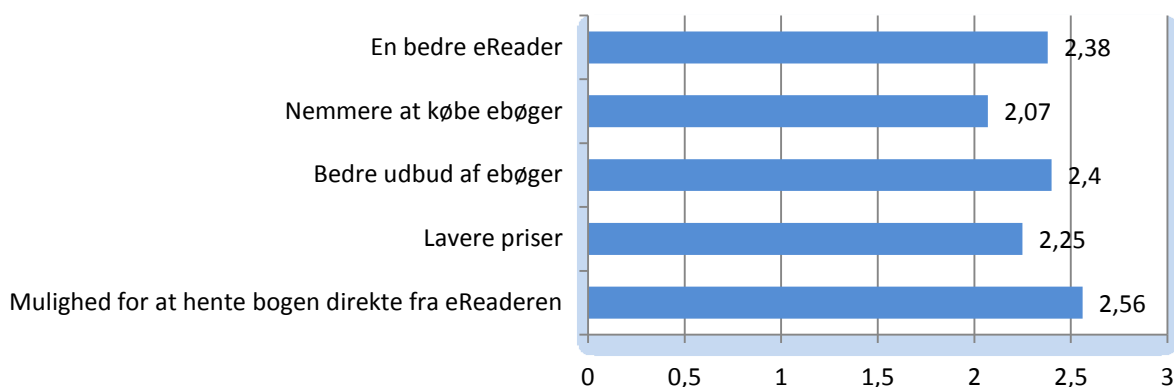
Da testdeltagerne fik den andet spørgeskema, havde de udover eavisen også haft mulighed for at købe ebøger i en række netboghandler.

19 personer gennemførte undersøgelsen.

Ud af 19 deltagere har kun 1 købt en enkelt ebog til ereaderen.

Igen angiver testdeltagerne muligheden for at hente bøgerne direkte trådløst til ereaderen, som den vigtigste faktor. Men også et bedre udbud af bøger og en bedre ereader vægtes højt.

Hvad skal der til for at du vil overveje at købe en ebøger?

3. spørgeskemaundersøgelse om lån af ebøger samt avislæsning på ereader

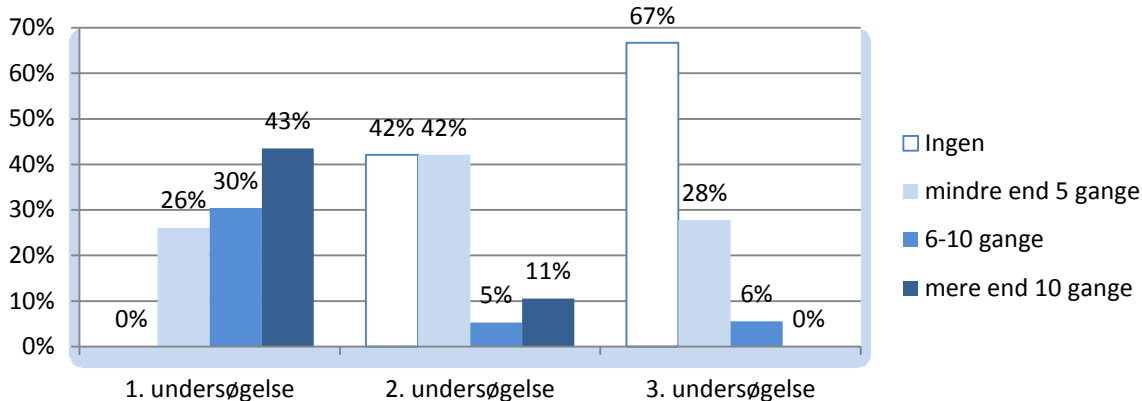
I alt 18 personer gennemførte undersøgelsen.

En tredjedel – svarende til 6 personer – har i denne fase lånt ebøger fra biblioteket og læst dem på ereaderen. Halvdelen har kun lånt én ebog mens de øvrige har lånt 2-5 ebøger fra biblioteket. Kun en enkelt af de 6, der har prøvet at låne ebøger fandt det svært.

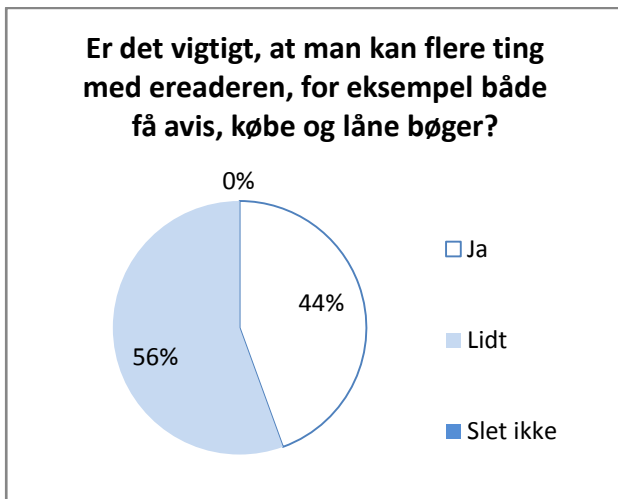
I forhold til læseoplevelsen fremhæves især, at det er rart, at ereaderen ikke fylder og vejer så meget. Til gengæld opleves der problemer med formateringen, når man ændrer på skriftstørrelsen på teksten.

Avislæsningen på ereaderen er i forsøgsperioden faldet markant. Ved det tredje spørgeskema havde 67% slet ikke læst avisen på ereaderen og ingen havde læst den mere end 10 gange. Ved første undersøgelse havde 43% læst avisen på ereader mere end 10 gange.

Hvor mange gange har du hentet og læst avisen på eReaderen?

Forsøgspersonerne vurderer alle sammen, at det er vigtigt eller lidt vigtigt, at man kan flere ting med ereaderen, såsom at læse avis, købe bøger og låne bøger.

Sammenfatning af resultater

Der var for få forsøgspersoner, der gennemførte undersøgelsen til at man kan antage, at resultaterne er valide. Tolkning og generalisering skal derfor tages med et vist forbehold og med forsigtighed.

Undersøgelsen peger på følgende tendenser:

- et avistilbud skal være med trådløs opkobling og helst også med farver
- regulering af skriftstørrelse (/zoom-funktion) skal fungere gnidningsløst
- undersøgelsen tyder på, at der vil være et positivt spin-off ved at tilbyde flere produkter på samme platform (her avis, boghandel og bibliotek, hvis bare hvert produkt fungerer)
- det opleves som en stor fordel at kunne have flere bøger med i tasken, uden at det vejer og fylder

I forhold til vores succeskriterier led projektet under, at vi desværre ikke fik etableret et samarbejde med en ereader producent. Det betød, at vi i stedet for 200 avislæsere startede ud med 50. De 50 faldt yderligere til 18 i løbet af forsøgsperioden.

Kun én af forsøgspersonerne valgte at købe en ebog til ereaderen, mens halvdelen (svarende til vores mål) lånte bøger fra ebogsbiblioteket. Interessen for at låne ebøger må siges at være temmelig stor, når man tager de tekniske begrænsninger og det utilstrækkelige udbud af bøger i betragtning.

På grund af de tekniske begrænsninger på ereaderen opnåede avisdelen ikke den succes, vi havde håbet. Der er derfor ikke udarbejdet en businesscase for JydskeVestkysten på ereader. Til gengæld er det en succes for JydskeVestkysten at have fået ny viden i forsøget, idet man har fået afklaret, at ereaderen ikke er egnet som distributionsplatform.

Formidling af resultater

Forsøget er blevet omtalt i JydskeVestkysten, men også talrige steder i fagpressen. Som eksempler kan nævnes:

Media Watch 22.10.09

Press Wire 22.04.10

Journalisten 11.06.10

Markedsføring 22.04.10

Fremtidsperspektiv

JydskeVestkysten har fået afklaret, at teknologien for de dedikerede ereedere endnu ikke er god nok til avisdistribution. Til gengæld har man lavet test med iPhone og er i gang med test af iPad samt andriod telefoner, der har den fordel, at den både har farver og trådløs overførsel af indhold.

Bibliotekerne kan på grund af kravene om kopisikring desværre ikke umiddelbart være med på disse platforme, så der er ikke basis for videre "joint venture" for øjeblikket. Men begge parter er opmærksomme på den mulige værdiforøgelse ved et fremtidigt kombineret tilbud, hvis den tekniske mulighed skulle opstå.

Der er klart en efterspørgsel efter udlån af ebøger. Blot skal udbuddet samt de tekniske løsninger være bedre.